

Täysistunto

Tiistai 26.10.2021 klo 13.59—18.38

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhdenvertaisuusvaltuutetusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 123/2021 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 13/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 13/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.30 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on saanut valmiiksi myös mietinnön koskien hallituksen esitystä muuttaa yhdenvertaisuusvaltuutetusta annettua lakia siten, että yhdenvertaisuusvaltuutetun uudeksi tehtäväksi säädettäisiin toimiminen naisiin kohdistuvan väkivallan raportointijana. Esityksen tavoitteena on perustaa itsenäinen ja riippumaton naisiin kohdistuvan väkivallan raportoinnin tehtävä. Raportointi seuraisi naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa, kansallisen lainsäädännön toimivuutta ja kansainvälisten velvoitteiden toteutumista laajasti yli sektoreiden rajojen.

On myöskin hyvä tässä yhteydessä todeta, että eduskunta hyväksyi jo vuonna 2018 työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan ehdotuksesta kannanoton, jossa se edellyttää, että valtioneuvosto selvittää mahdollisuudet nimetä riippumaton toimielin Istanbulin sopimuksen velvoitteiden toimeenpanon seurantaan ja arviointiin sekä tarvittaessa valmistelee siihen liittyvät lainsäädäntömuutokset. Nyt käsiteltävänä olevalla esityksellä vastataan tähän kannanottoon.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää raportoinnin tehtävän antamista yhdenvertaisuusvaltuutetulle tarkoituksenmukaisena ja puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Valiokunnalle annetuissa lausunnoissa raportoinnin tehtävän antamiseen yhdenvertaisuusvaltuutetulle on suhtauduttu osin varauksella. Lausunnoissa on muun muassa katsottu, että naisiin kohdistuva väkivalta on ilmiönä niin laaja-alainen, että raportoinnin tehtävän itsenäisyys ja nais erityisyys edellyttävät raportoinnin tehtävän säätämistä kokonaan uudelle riittävän korkeatasoiselle, valtuutettuun rinnastuvalle ja kirjaimellisesti itsenäiselle ja riippumattomalle asiantuntijaviranomaiselle. Valiokunta toteaa, että yhdenvertaisuusvaltuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2021 vp

tettu on itsenäinen ja riippumaton viranomainen ja pystyy valiokunnan näkemyksen mukaan hoitamaan kaikkia tehtäviä itsenäisesti ja riippumattomasti.

Esityksen mukaan raportojen toimintaan ehdotetaan 200 000 euron määräraha. Määrärahan suuruudessa on otettu huomioon hallinnollisissa tukitehtävissä saavutettava säästö, kun tehtävä osoitetaan jo olemassa olevalle toimijalle. Valiokunta huomauttaa, että raportojen tehtävän perustamisessa ja sen resursoinnissa osana yhdenvertaisuusvaltuutetun toimintaa tulee huomioida myös tehtävän edellyttämä korkeatasoinen ja laaja-alainen substanssiosaaminen ja seurattavan tehtäväkentän laajuus. Valiokunta pitää tärkeänä, että määrärahan riittävyyttä seurataan tarkasti ja että tarvittaessa raportojen tehtävän asianmukaisen hoitamisen varmistamiseksi määrärahaa korotetaan.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022, ja valiokunnan mietintö on yksimielinen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

17.33 Minna Reijonen ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä on nyt käsittelyssä yhdenvertaisuusvaltuutettu ja siihen liittyvä laki. Esityksessä tosiaan ehdotetaan muutettavaksi yhdenvertaisuusvaltuutetusta annettua lakia siten, että yhdenvertaisuusvaltuutetun uudeksi tehtäväksi säädettäisiin toimiminen naisiin kohdistuvan väkivallan raportointina. Täällä kerrotaan myös, että tehtävän hoitamiseksi yhdenvertaisuusvaltuutettu tekisi aloitteita, antaisi lausuntoja ja neuvoja ja voisi laatia ja teettää selvityksiä.

Samalla tavalla haluaisin myös nostaa esille vastaavan valtuutetun, mikä tarvittaisiin. Se olisi omaishoidonvaltuutettu. Semmoinen tarvittaisiin kyllä meidän valtakunnassa. Sen olisi tarkoitus pitää koko valtakunnassa huolta omaishoitajista, nostaa esille asioita, mitä eivät muuten omaishoitajat jaksaa. On paljon semmoisia kysymyksiä, missä tarvitaan rahallisia neuvoja, ja tarvitaan neuvoja taloudenpidosta muutenkin ja tarvitaan neuvoja, mistä saadaan apua, mistä saadaan kaikenlaista tukimuotoa ja muuta. Semmoinen valtuutettu me kyllä Suomessa tarvittaisiin. Kyllä omaishoitajat ovat ansainneet semmoisen, että saataisiin omaishoidonvaltuutettu Suomeen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Taimela, olkaa hyvä.

17.34 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä todellakin ehdotetaan, että itsenäisen ja riippumattoman naisiin kohdistuvan väkivallan raportoinnin tehtävä annetaan yhdenvertaisuusvaltuutetulle. Tuolla työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa todella hyvässä yhteishengessä käsitelimme tätä hallituksen esitystä.

Mitä se raportoi sitten tekee? Raportoi tekee aloitteita ja antaa lausuntoja ja neuvoja, tuo myös havaintojaan esiin yhteiskunnallisessa keskustelussa sekä raportoi havainnoistaan suoraan päätöksentekijöille. Tärkeää on myös muistaa se, että tehtävät kattavat kaiken perheväkivallan, myös silloin, kun se kohdistuu muihin kuin naisiin.

Niin kuin valiokunnan puheenjohtaja tässä jo omassa esittelypuheenvuorossaan totesi, tämä hallituksen esitys liittyy vuoden 2022 talousarvioesitykseen. Ja niin kuin valiokunnassakin totesimme, haluan myös minä todeta sen ääneen, että määrärahan riittävyyttä on seurattava ja tarvittaessa sitten tähän määrärahaan pitää pystyä myös palaamaan siinä mie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2021 vp

lessä, että tämä tehtävä tulee ansiokkaasti myös hoidettua ja hoidettua tavalla, joka on myös tietysti hallituksen lähtötila ja se tahtotila.

Valiokunnan puheenjohtaja toi omassa esittelypuheenvuorossaan esiin myös sen, että näissä valiokunnalle annetuissa lausunnoissa raportoin tehtävän antamiseen yhdenvertaisuusvaltuutetulle on suhtauduttu varauksella. Se on liittynyt siihen, että näissä lausunnoissa on muun muassa katsottu, että naisiin kohdistuva väkivalta on ilmiönä sen verran iso ja laaja-alainen, että tämän raportoin tehtävän itsenäisyys ja nais erityisyys edellyttävät raportoin tehtävän säätämistä ihan kokonaan uudelle riippumattomalle asiantuntijaviranomaiselle. Yhdessä siellä valiokunnassa asiantuntijoita kuultuamme olimme kuitenkin sitä mieltä, että yhdenvertaisuusvaltuutettu on itsenäinen ja riippumaton viranomainen ja pysyy valiokunnan näkemyksen mukaan hoitamaan kaikkia tehtäviään itsenäisesti ja riippumattomasti. Tämäkin kaikessa hyvässä yhteistyössä yli puoluerajojen niin, että tämä esitys ei nähnyt myöskään hallitus- ja oppositiorajoja, päinvastoin.

Hyvä esitys ja kannatettava esitys.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 123/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.